

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Christophori || Helvici || In Academia Giessena Quondam
Do-||ctoris & Professoris, Theologi, Philo-||sophi, Historici,
Chronologi, Philologi || laudatissimi, Libri || Didactici,||
Grammaticæ || ...**

Helwig, Christoph

Giessae, 1619

D. Christophori Helvici Grammatica Latina.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70031)

D. CHRISTOPHORI
H E L V I C I
GRAMMATICA
L A T I N A.

Cum Privilegio Caesarea
G I E S S Æ
Typis & Impensis Casparis Chemlini.

ANNO M. DC XIX.

NOMEN.

In Nomine sunt duo Accidentia.

Genus & Casus.

GENUS

Agnoscutur ex terminatione
in quavis Declinatione.

CASUS

sunt sex, de quibus notandæ
sunt hæ tres generales

Regulæ:

1. Vocativus similis est Nominativo.

[Excipe terminationem in US, in secund. Declinatione : Item Nomina peregrina.]

2. Dativus & Ablativus in Plurali, semper sunt similes.
3. Neutra ubique habent tres similes Casus, Nominativum, Accusativum & Vocativum.

[Et terminantur in A in Plurali.]

Declinatio.

Declinationes sunt quinque:

- I. PRIMA est, quæ Genitivum & Dativum singularem terminat in Æ.

Nominativus habet unam terminationem, A.

- II. SECUNDA est, quæ Genitivum Singularem terminat in I, Dativum in O.

Nominativus habet 3. terminationes, ER, US, UM.

- III. TERTIA est, quæ Genitivum Singularem terminat in Is, Dativum in I.

Nominativus habet novem terminationes:

E, O, C, I, N, R, S, T, X.

- IV. QUARTA est, quæ Genitivum Singularem terminat in Us, Dativum in UI.

Nominativus habet duas terminationes, US, U.

- V. QUINTA est, quæ Genitivum & Dativum Singularem terminat in EI.

Nominativus habet unam terminationem ES.

SUB-

Latina.
SUBSTANTIVORUM
 Genus & Casus
 per singulas Declinationes.

Prima Declinationis.

EXCEPTIONES GENERIS.

In A, Fœminina sunt.

¶ *Dativum & Ablativum pluralem in ABUS formant hæc:*

*anima asina amba dua dea equa fili-
 berta nata mula socia serva conserva.
 Ceteri Casus è Formulis Declinationum
 patent.*

Excipe Masculina, Verbalia personam si-
 gnificantia.

[ut: advena accola, agricola, alienigena,
 auriga, collega, conviva, convena, cor-
 mupeta, crumenifeca fœni'eca, fratrici-
 da, matricida, parricida, sororicida, ho-
 micida, hæredipeta, incolæ, indigena,
 lucifuga, perfuga, pincerna, scriba, trans-
 fuga, verna, &c.]

Item hæc: apella, lixa, popa, Papa, rabula,
 lanista, femilixa, satrapa, scurra,

Secunda Declinationis.

In ER, Masculina sunt.

¶ *Genitivus ab ER, fit in RI.*

[*abjecto e*]

Excipe in cri, ab his: adulter gener puer
 presbyter sacer. Et compositis à FERÒ,
 GERÒ, ut armiger, furcifer.

In US, Masculina sunt.

¶ *Vocativus ab US, fit in E.*

Excipe 1. Deus, ò Deus.

2. Meus, ò mi.

3. A Propriis in IUS fit Vocati-
 vus in I (abjecto US) ut Claudius,
 ò Claudi. Sic & filius, ò fili.

In UM, Neutra sunt.

[Ad secundam Declinationem pertinet
 in IR unicum, Masculinum, Vir, unà cū
 Compositis: quod vide in Formulis De-
 clinandi.]

Unicum item in UR Adjectivum *salutis*
 quod vide infra.]

1. Fœminina; *alvus humus
 vannus.*

Item, Arborum & Fruticum no-
 mina, ut: alnus pomus, pyrus,
 fagus, ornus, ulmus, &c.]

Excipe
 ab US

[Sed Dumus & Spinus ma-
 nent Masculina.]

2. Communia } *carbasus grossus,
 pampinus, pha-
 selus, rubus.*

3. Neutra; *Virus, pelagus.*
 [Vulgus est Neutrum & Mascu-
 linum.]

Tertia Declinationis.
MASCULINA sunt.

In O; Genitivo ōnis.
Sed i nis, cardo, homo, margo, ordo, turbo, tendo;
 In IL, OL, UL; Genitivo i'lis ōlis ūlis.

In ER; Genitivo ēris.
 ¶ *Quanam sunt Declinationis Tertia in ER?* Sed {
bris; imber (cum compositis) September, October,
November, December.
tris; accipitor, frater, pater, opiter, sequester,
ater, venter.

Quadragesima; nempe Decem prater enumerata: aer, ather, agger, anser, asser, carcer, laser, passor, vomer, vesper. [Cetera in ER sunt secundæ.]

In OR; Genitivo ōris.

In ES; *Genitivo crescentia.*

i'cis; ames, castus, coles, eques, fomes, gurgas, hōstus, limas, merges, palmas, pedes, poplari,
prafes, stipes; sacelles, sospes, tramos, termes, tudes, vales,
 es in { *i'dis; obfes, prafes. | ēcis; coles, lebes, magnus, tapes.*
ēcis; aris, paries. | ēdis; pas, corripes, sonipes.
 ¶ *Pras, -adis. Bos, -effis.*

In OS; Genitivo ōris.

In NS; Sed nepos. -ōtis.
Genitivo ntis.

In EX; Genitivo i'cis.

Sed { *vervex — ēcis.*
rex — ēgis.
grex, aquilex, lelex — egis.
remex — igis.
facis, rex, reser — ecis.
senex — senis.

Mac

Hæc pagina continet Exceptiones Generis.

Excipe Fœmina in O. { Verbalia à supino orta in I O.
His similia sunt; alluvio, colluvio, eluvio, communio, consortio, concio,
contagio, ditio, legio, mentio, natio, optio, portio, proportio, perduellio,
regio, religio, seditio, talio, unio, usucapio.
Plurisyllaba in D O, G O } Genitivo ï nis.
Grando Virgo ————— }
Caro ————— carnis.

COMMUNE nemo ————— ï nis.

Excipe in ER, { 1. Fœminina; laver, mulier, tuber (art baum)
mater, linter ————— tris.
2. Neutra; acer, cadaver, laser, piper, papaver, filer, sifer, suber, tuber,
(schwulst) uber, spinter, (verber)
Iter & itiner ————— itin. eris. Ver ————— v̄eris.

Excipe in OR, { 1. Fœminina; soror, uxor, (arbor ————— òris.)
2. Neutra; ador, aquor, marmor, ————— òris.
(cor ————— cordis.)

Excipe in ES, Genitivo crescentia, 1. Fœminina; ————— es in { ètis; abies, seges, teges.
2. Neutrum; as, aris. { ètis; quies, inquietus, requies.
3. Communia. ————— es in { ï tis; ales, antistes, { èdis; merces.
comes, miles. { èdis; compes.
{ ètis; indiges, interpres.
èdis; hares.

Excipe in OS { 1. Fœminina; glos ————— òris: cos, dos ————— òtis: arbor ————— òris.
2. Communia; bos ————— òvis: custos ————— òdis: sacerdos ————— òtis.
3. Neutra; os ————— òris mund: os ————— ossis, bein.

Excipe in NS { 1. Fœminina; frons, stirt, lens, linse / bidons, schaaf / continens.
(Sed frons; zweig / lens, nif / glans, nefrens, juglans. Ge-
nitivo ndis.)
2. Communia; adolescens, cliens, parens, serpens. [Parentes in plu-
rali est Masculinam tantum.]
3. Neutrum; ens. Omne; animans.

Excipe in EX { Fœminina; atriplex, carex, forfex, ilex, pellex, vitex, ————— ï cis.
(fex, halex ————— ècis. nex ————— ècis.
lex ————— ègis. supellex ————— ecti is.
Communia; index, judex, yindex.

F O E M I N I N A sunt,

In AS;

Genitivo ātis.

- Sed anas — ātis.

In ES;

Genitivo mutant ēs in īs.

In IS;

Genitivo retinent īs.

In US;

Sed { *cus, bis, cassis* — īdis.*glis* — īris. *lis* — ītis

Genitivo retinentia U,

hoc modo: { *ūcis; iuventus, senectus, servitius, salus, virtus.*
ūdis; incus, palus, subsocus. ¶ laus, fram ādis.
 US in { *ūdis; pecus.*
ūris; tellus.

In BS, PS;

In LS, MS, RS;

In AX;

In IX;

Genitivo bis, pis.

Genitivo ltis, mis, rtis.

Genitivo ācis. Sed fax — ācis.

Genitivo īcis.

Sed { *īcis; appendix, coxendix, filix, fulix, helix,*
larix, pix, pistrix, salix.
īgis; stris. īvis; nix.

In OX;

n UX;

In LX, NX, RX;

Genitivo ōcis. Sed nox — noctis.

Genitivo ūcis. Sed nux, crux — ūcis.

Genitivo mutant X in cis.

Excipe

Excipe in AS, { Masculina; as, asis; mas, maris; vas, vadis bürge.
Neutrum; vas va sis, geschitz.

Excipe { 1. Masculina; acinaces, coles, verres.
in ES { 2. Communia; vates, torques, palumbes, vepres,

Excipe in IS. I. M A S C U L I N A.

1. Ab AS composita: bestis, centusis, octusis, decusis, tresis, semisis.
2. Item: axis, coësis, callis, collis, caulis, crinis, ensis, fascis, funis, follis, mensis, orbis, panis, penis, piscis, retis, sentis, torris.
3. Mutantia IS in { i dis, lapis, | | itis; Dis, Quiris, Samnis.
i nis, sanguis | | eris; cinis, cucumis, pulvis, vomia.
4. Adjectivis similia hæc { aqualis, aqualis, canalis, jugalis, molaris, mor-
quorum Ablativus in I. { talis, majalis, mugilis, perduellis, popularis,
unicornis.
5. Hæc, quorum Ablativi { annualis, adilis, natalis, rivalis, sodalis.
in e & i. { amnis, anguis, finis, fustis, ignis, postis, vectis,
unguis.

[Ex his etiam in Fœminino, sed raro leguntur; amnis, anguis, finis, funis, aqualis, jugalis, pulvis, sentis, cinis.]

II. C O M M U N I A.

1. canis, clunis, hostis, torquis, restis.
2. Adjectivis similia hæc, { affinis, civis, familiaris.
quorum Ablativus in e & i. { juvenis, matruelis, paruelis.

Excipe { 1. Masculinam; mus — ūris.
in US, { 2. Neutra; crus, jus, plus, pus, rus, tus — ūris } unisyllaba.
3. Communia; sus, grus — ūis.

Excipe in BS, PS { Masculina; manceps, princeps, i pis, — seps, ēpis
Communia { cœlebs, i bis.
{ adeps, forceps, municeps — i pis.
{ scrobs, ōbis.
{ auceps, ūpis.

Excipe in AX, Masculinum limax.

Excipe in IX, Masculina; calix, fornix, natrix, varix, urpix, — i cis.

Excipe in OX, Masculina, esox, volvox.

Excipe in UX, { Masculinum tradux, ūcis.
Communia; dux, ūcis; conjux, ūgis.

Excipe in NX, Masculina quincunx, deunx, septunx

NEU-

Grammatica

8

NEUTRA sunt,

In E; Genitivo is [mutato e in is]

In C; Genitivo, lac, lactis, haec, haecis.

In AL; Genitivo, alis.

In EL; Genitivo, ellis, mel, fel.

In EN; Genitivo, nis.

In AR; Genitivo aris.

Sed { jubar, nectar, par, baccar, cappar, aris. ¶ Far, farris.

In UR; Genitivo uris.

Sed ebur, famur, jecur, robur -- oris.

In T, Genitivo, tis caput, occiput, sinciput

In US; Genitivo mutantia U.

US in { corpus, decus, facinus, foenus, frigus, oris. { latus, nemus, pectus, pignus, penus, tempus, tergus.

US in { acus, foedus, funus, genus, glomus, la- oris { cus, manus, olus, omus, opus, pondus, rudus, scelus, sedus, viscus, vellus, vulnus, ulcus.

EXCEPTIONES GENERIS.

Excipe in AL Masculinum / alis.

Excipe in EN Masculina { 1. Composita à Cans; cornicen, fidicen, lyricen, tubicen, tibicen. 2. flamen, weihprieſter / pollen, peſſen. 3. Genitivo enis; attagen, lien, lichen, ren, splen.

Excipe in AR Communia; par, compar -- aris.

Excipe in UR { Masculina, fursur, turur, vulsur (fur, trifur -- uris) Communia; augur.

Excipe Masculinum; lepus -- oris.

Fœmininum; Venus -- oris.

CASUS

CASUS CÆTERI IN III. DECLINATIONE.

Dativus definit in I.

Accusativus in E M.

Excipe: A nonnullis in IS, Accu-
sativus definit in IM. } qua vi-
de in }
Ab octo in IS, Accusativus defi- } Form.
nit in E M & IM. } declin.

Ablativus definit in E.

Excipe, Ablativum in I. Vel promiscue
in E. & I.

¶ Ablativum in I. terminant:

1. Neutra in E, AL, AR.

[Præter baccar, cappar, jubar, nectar,
far---in e.]

2. Mensium nomina in IS &
ER.

3. Quorum Accusativus defi-
nit in IM.

4. Adjectiva in IS. [duarum
terminationum]

[Et sic Adjectiva redundantia in IS vel
ER. Item quedam substantiva in IS,
qua vide in Formulæ Declinationum.]

¶ Ablativum in E & I terminant.

1. Quorum Accusativus defi-
nit in E M & IM.

2. Adjectiva unius termina-
tionis.

[Excipe: in Itatim, memor, immemor, par,
vigil, artifex. Et in AS terminata.
In Etantum; pauper, senex, comes, ho-
spes, sospes.]

3 Comparativi.

4. Substantiva quedam in IS, qua vide
in Formulæ Declinationum, Item; tri-
dens, supellex, occiput.

CASUS PLURALES 3. De-
clinationis.

Nominativus & Accusativus
plurales desinunt in ES;
Neutorum verò in A.

Genitivus in UM.

¶ Excipe:

Neutra in IA; Genitivos in IUM.

1. Ab Ablativo Singulari in I,
vel in E & I; sunt pluralia
Neutra in IA, Genitivi in-
IUM.

Præter Comparativos, qui retinent
A, & UM.

[Sic etiam Vetus, Bicorpor, Tricorpor. His
adde sequentia, qua Genitivum in UM
faciunt: ales, bipes, tripes, quadrupes,
celor, bigener, congener, degener, pauper
puber, impuber, uber, memor, imme-
mor, inops, deses, reses, superstes, præs,
artifex, supplex, vigil, pervigil. Et com-
posita à color. Et Substantiva hæc: juve-
nis, mugilis, strigilis, occiput.]

B

I. Ab

2. **Ab ES & IS, non crescentibus Genitivo singulari; est Genitivus IUM.**

[Prater; canis, panis, juvenis, mugilis, strigilis, vates --- um.]

Sed ab his; apis, cades, clades, sedes, volucris, est um & ium.]

3. **Ab NS & RS; est IUM.**

[In plurisyllabis saepe est um (pro ium) compendii causa.]

4. **Ab unisyllabis, est IUM.**

[Prater: bos, crux, dux, frux, flos, fur, grex, grus, lex, lynx, mos, nux, pes, pras, rex, ren, splen, sus, strix, vox: quae habent -- um. Sed laus, frans, mus, crux, fex -- um & ium.]

5. **A Pluralibus tantum; est IUM.**

[Prater, ambages, caelites, opes, primores, penates, lemures, Luceres --- um.]

6. **Denique ab his, est IUM, caro linter, sequester, uter, Venter, Quiris, Samnis, deunx, quincunx, sepcunx.**

[A fornax, est --- um & ium.]

Dativus & Ablativus desinunt in IBUS.

Excipe; Bos, b^ob^us & b^ub^us. S^us, sui bus & subus.

Vocativus utrobique similis est Nominativo.

Quarta Declinationis.

In U S Masculina sunt.

Excipe.

(Arborum nomina; f^ecus, feigenbaum vⁱn feigen / cornus, laurus, pinus, quercus. Item: acus, nadel / anus, domus, manus, nurus, porticus, socrus, tribus.

2. Communia; colus, penus, specus,

¶ Quam sunt 4. Declinationis in US?

I. Verbalia Substantiva à supino orta.

[Exceptis his Secunda: cubitus, fusus, lectus, legatus, punctus, sponsus, ventus.]

II. Derivata Substantiva in A T U S.

[Quae significant statum aut officium.]

III. Haec Masculina; arcus, artus, anfractus, astus, astus, castus, cœtus, currus, fastus, factus, gradus, gustus, impetus, incestus, lacus, luxus, lessus, metus, portus, passus, quastus, ritus, ructus, sexus, situs, saltus, singultus, sinus, testus, tumultus, vultus.

IV. Fœminina & Communia, paulò antè enumerata.

In U, Neutra sunt.

¶ De Dativo & Ablativo Plurali.

Dativum & Ablativum pluralem in ubus formant:

E. Mascu-

E Masculinis; *arcus, antus, lacus.*
 E Fœmininis; *acus, ficus, quercus, tribus.*
 E Neutris; *veru.*
 E Communibus; *specus.*
 [*Vtrog, modo in i bus & ūbus formant;*
portus, questus.]

Quinta Declinationis.

In ES Fœminina sunt.

Excipe Masculinum *Meridies.* Com-
 mune, *Dies.*

¶ *Quanam sunt 5. Declinationis in ES?*

I. Omnia in IES terminata.

[*Exceptis sex Tertia; abies, aries, paries,*
quies, inquis. Et requies, quod tam ad
terciam quàm quintam pertinet.]

II. Res, fides, spes. [*Qua in Genitivo &*
Dativo habent ei breve.]

¶ *Genitivus & Dativus ab IES,*
d. finit in iei.

[*Pluralis Numerus raro usurpatur in hac*
Declinatione, præterquàm in sex hisce,
acies, facies, dies, res, species, spes.]

Regulæ Generales,

DE GENERE SUBSTANTIVORVM.

Masculina sunt omnia,

1. Nomina propria Virorum, Dei, Angelorum, & Deorum gentiliū.
2. Gentilia unius terminationis.

3. Nomina Mensium, Montium, Ventorum.

4. Nomina Fluviorum. [*Exceptis Fœmininis in A; Neutris in UM.*]

5. Partes assis.

6. Pluralia in I.

Fœminina sunt omnia,

1. Nomina propria Mulierum, & Dearum gentiliū.

2. Nomina Regionum Insularum, & Urbium.

[*Excipe Masculina, pluralia in I. Et Sulmo, Hippo, Croto, Epidaurus. Deinde Neutra in E, UM, UR.*]

3. Pluralia in Æ.

Neutra sunt omnia,

1. Nomina materialiter posita [*id est, respectu literarum & syllabarum, non significationis nativæ.*]

2. Pluralia in A.

Hæ Regulæ Generales (ubi non habent additam Exceptionem) derogant & prævalent Terminationi [seu Regulæ superioribus è terminatione desumptis.]

ADJECTIVORVM

Genus & Casus.

- I. Adjectiva trium terminationum; sunt in I. generis Masculini, in II Fœminini, in III. generis Neutri.

II. Adjectiva duarum terminationum; sunt in priore generis Communis, in posteriore generis Neutri.

III. Adjectiva unius terminationis; sunt generis Omnis.

Trium Terminationum.

ER A UM.

US A UM.

[Et unicum in UR, A, UM, satur, saturum, saturum.]

Redundantia quaedam in ER, alias terminationes asciscunt, quas vide in Residuo Grammatica.]

Omnia Adjectiva in ER sunt trium terminationum.

[Præter hæc: pauper, puber, impuber, bigener, degener, congener, uber, unius tantum.]

Omnia Adjectiva in US sunt trium terminationum.

[Præter vetus intercus.]

¶ Adjectiva trium terminationum pertinent in terminatione A ad Primam Declinationem; in cæteris ad Secundam.

Ab ER, fit Genitivus in RI [abjecto e.]

Excipe in æri, asper, gibber, lacer, liber, miser, prosper, tener.

Et composita à FERRO, GERO, ut frugifer, aliger, &c.

[A Dexter, est dextri & dexteri.]
Quo modo ab ER fit Genitivus, eodem modo fit terminatio A & UM.

ut: Niger nigri nigra nigrum
Asper asperi aspera asperum.

[Sic & satur saturi satura saturum.]

Duarum Terminationum.

IS & E.

OR & US.

Omnia Adjectiva in IS, sunt duarum terminationum.

[Præter dis.]

Omnes Comparativi desinunt in OR, & sunt duarum terminationum.

¶ Adjectiva duarum terminationum, pertinent ad Declinationem Tertiam.

Ab IS & E, Genitivus fit in IS. [abjecto e.]

Ab OR & US, Genitivus fit in ōris.

Unius terminationis.

¶ Adjectiva unius terminationis, pertinent ad Declinationem Tertiam.

Terminationes sunt istæ:

IL; Genitivo, I I I, vigil, pervigil.

AR; Genitivo ōris: par (cum Compositis.)

ER; Ge-

ER; Genitivo ēris: pauper, puber, impuber, uber, bigener, congener, degener.

OR; Genitivo ōris: memor, immemor. Et composita à Corpus, Decus, bicorpor, indecor, &c.

[Excipe in ōris, composita à color, concolor, discolor, &c.]

UR; Genitivo ūris: cicur.

AS; Genitivo ācis. Gentilia, ut Arpinās, Aquinās. Et Pronomina tria: Nostrās, Vestrās, Cujās.

ES; Genitivo

{ ītis: ales comes dives praedives sospes (hospes) superstes.

{ īdis: deses reses (praeses)

{ ētis: herbes praepes perpes teres.

{ ētis: inquietus locuples mansuetus.

{ ēdis: Composita à Pes.

[A pubes & impubes est Genitivus impubis & pubis. Dicitur etiam Impubis, &c.]

IS; Genitivo īris dis.

OS; Genitivo ōcis, compos, impos. [Sed exos, ofis.]

US; Genitivo, vetus, veteris, intercius, ūcis.

NS; Genitivo ntis [mutato S in tis.]

{ īpis: particeps, princeps.

EPS; Genitivo { īpis: t̄is. Catera composita à Capiō & Caput, ut, anceps praiceps, &c.

OPS; Genitivo ōpis. inops.

{ ītis: consors, exors, expers,

R S; Genitivo { īners, follers.

{ īrdis, in compositis à Cor, excors, discors, &c.

AX; Genitivo ācis.

EX; Genitivo ēcis: artifex. Et omnia in plex.

Excipe; Senex, sēnis: feminex, seminē cū Exlex exlēgis.

IX; Genitivo īcis. felix infelix pernix.

OX; Genitivo ōcis, atrox velox ferox.

Excipe; Pracox--ōcis. Pernox--ōcis.

UX; Genitivo ūcis. trux redux.

Vbi exempla ascripta sunt; ibi scias, nulla alia ejus terminationis reperiri.

Ceteros Casus vide supra inter Substantiva, III. Declinationis.

ADJECTIVORUM

Comparatio.

Positivus Comparativus Superlativus.

Doctus, a, um, doctior doctissimus.

Fortis, e fortior fortissimus.

Sapientis sapientior sapientissimus.

Locuples locupletior locupletissimus.

Dis ditior ditissimus.

Iners inertior inertissimus.

Audax audacior audacissimus.

Felix felicior felicissimus.

Sed

Liber, era, um liberior libertimus

Niger, gra, nigrum nigrior nigerrimus.

REGULÆ.

1. Comparativus fit, adjecta ad Casum Positivi in I desinentem, Syllaba OR. [Et in Neutro US.]

2. Superlativus fit adjectis ad Casum Positivi in I desinentem, Syllabis SSIMUS.

[Excipe: Positivo in ER; adjicitur RIMUS.]

B 3

Compa-

Comparatio Irregularis.

Positivus	Comparativus	Superlativus.
Bonus, a, um	melior	optimus.
Malus	pejor	peſſimus.
Magnus	major	maximus.
Parvus	minor	minimus.
Multus	*	plurimus.

[Comparativo Neutro plus.
Plurali, plures. plura.]

Agilis	agilior	agilimus.
Facilis	facilior	facilimus.
Gracilis	gracilior	gracilimus.
Humilis	humilior	humilimus.
Similis	ſimilior	ſimilimus.
Imbecillus	imbecillior	imbecillimus.
Imbecillus	imbecillior	imbecilliffimus.
Nequam	nequior	nequiſſimus.
Nuperus	nuperior	nuperrimus.
Exterus	exterior	extremus & extimus.
Inferus	inferior	inſimus & imus.
Superus	ſuperior	ſupremus & ſummus.
Maturus	maturior	maturiſſimus & maturrimus
Poſterus	poſterior	poſtremus.
Vetus	veterior	veterrimus.

Maledicus maledicētor maledicētiffimus.
Benevolus benevolentior benevolētiffimus.
Magnific⁹ magnificētor magnificētiffim⁹.

[Et ſic alia compoſita à verbis
Dico, Volo, Facio.]

Acer, & acris acrior acerrimus.
Alacer, & alacris alacrior alacerrimus.

Celeber, & celebris celebrior celeberrimus.
Celer, & celeris celerior celerrimus.
Saluber & ſalubris ſalubrior ſaluberrimus.

DEFICIENTIA GRADU.

Positivo

citerior	citimus.
interior	intimus.
ulterior	ultimus
deterior	deterimus
licentior	licentiſſimus
ocior	ociſſimus
prior	primus
propior	proximus

Superlativo

Cecus	cacior
Comis	comior
Declivis	declivior
Flebilis	ſtebilior
Ingens	ingentior
Inſinitus	inſinitior
Iuvenis	junior
Longinquus	longinquier
Pronus	pronior.
Proclivis	proclivior
Senex	ſenior
Siniſter & ſiniſtimus	ſiniſterior
Supinus	ſupinior
Silveſter	ſilveſterior
Stabilis	ſtabilior.
*	anterior

Appendix de

PRONOMINE.

Pronomen eſt ſextuplex:

1. Demonstrativum; Ego, Tu, Sui, Hic, Is, Iſte, Ille.

2. Rela

2. Relativum; *Is, Ipse, Ille, Qui.*
3. Reciprocum; *Sui, Suus.*
4. Interrogativum; *Quis vel Qui? Cujus? Cujas?*
5. Possessivum; *Mens, Tuus, Suus, Noster, Vester, Cujus.*
6. Gentile; *Nostras, Vestras, Cujas.*

In univertum sunt viginti.

Ego, Tu, Sui
Hic, Is, Iste, Ille, Ipse
Quis, Qui? Qui } undecim primitiva.

Mens, Tuus, Suus
Noster, Vester, Cujus
Nostras, Vestras, Cujas. } Novē derivata.

GENUS

Est Masculinum, Fœmininum,
 Neutrum, Omne

¶ *Ego Tu sui* sunt generis Omnis & Substantiva.

Cætera sunt Adjectiva, & cognoscuntur ut in nomine Adjectivo.

CASUS

se habent ut in Nomine.

Declinatio Pronominum.

Primitiva peculiari modo declinantur [vide formulas Declinationum]

Derivata declinantur sicut Nomina.

¶ De Genitiivis pluralibus, *Nostrum, Vestrum*, notandum: Eos usurpari tantum in sensu distributivo [uter nostrum?]

quidam nostrum, quis vestrum]
 Item eum vocum distributarum & collectivarum Genitivis pluralibus, omnium, multorum, aliquorum, plerorumque.

Appendix de PARTICIPIO.

Tempus

Est triplex:

1. PRÆSENS; definit in NS (unius terminationis)
2. PRÆTERITUM; definit in TUS, SUS, XUS (trium terminationum)
3. FUTURUM; definit in URUS, NDUS (trium terminationum)

¶ Futurum in NDUS significat semper passive, necessitatem aut officium.

Genus & Casus

se habent ut in Nomine.

V E R B U M

Modus.

Est quadruplex:

Indicativus seu Directus, Subjunctivus seu Indirectus
 Imperativus Infinitivus.

¶ Tres priores appellantur Finiti, & verbum in tali modo appellatur Finitum.

¶ Ad

Ad Infinitivum referuntur Supina.

Unum in UM { qua alterius non fle-
Alterum in U { ctuntur.

Tempus { Praesens.
Imperfectum.
Est quintuplex { Perfectum.
Plusquamperfectum.
Futurum.

Conjugationes

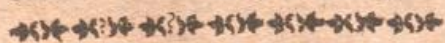
sunt quatuor, & quaelibet habet duas formas

Activam unam, { Activa definit in O
Passivam alteram { Passiva--- in OR.

- I. Qua habet A longum
 - II. Qua habet E longum
 - III. Qua habet E breve
 - IV. Qua habet I longum
- ante RE In-
finitivi.

Tria Tempora imprimis sunt spectanda,
(a quibus caetera formantur.)

1. Praesens. 2. Praeteritum. 3. Supina.

VERBORUM

Perfecta & Supina.

Primae conjugationis.

Perfectum definit in A VI: Supi-
num in A T U M.

Exceptis his:

Cubo	cubui	cubitum
Crepo	crepui	crepitum
inrepa (blasphem)	inrepu	inreputum
inrepa (schelten)	inrepu	inreputum
discrepo	discrepu	discreputum
	discrepavi	discrepatum

Do	dedi	datum
circundo	circundedi	circundatum
peffundo	peffundedi	peffundatum
satisdo	satisdedi	satisdatum
venundo	venundedi	venundatum

Caetera composita sunt 3. Conjug.]

Domo	domui	domitum
Frico	fricui	frictum
Iuvo	juvi	jutum
Lavo	lavi	lotum lautum lavatum
Mico	micui	micatum
dimico	dimicui	dimicatum
	dimicavi	
emico	emicui	emicatum
promico, &c.		
Neco	necavi	necatum
	necui (antique)	
eneco	enecavi	enecatum
	enecui	enectum
interneco	internecui	internectum
Nexo	*	*
Plico	plicui	plicitum
	plicavi	*
applico	applicui	applicatum
	applicavi	applicatum
implico	implicui	implicitum
	implicavi	implicatum
complico	complicui	complicitum
	complicavi	complicatum
explico	explicui	explicitum
	explicavi	explicatum
explico (erklären)	explicavi	explicatum replico

replico { replicavi * replicatum

Cætera composita orta à Nominibus in PLEX, sunt regularia

ut duplico --- à duplex
multiplico --- à multiplex
supplico --- à supplex, &c.

Poto potavi { potatum
potum
Seco secui { sectum
Sto steti { statum
præsto præstiti { præstatum
præstitum

[Sic & cætera Composita à Sto.]

Sono sonus { sonitum
Tono tonus { tonicum
Veto { vetui
vetavi { vetitum

DEPONENTIUM

Perfectum definit in ATUS sum
Supinum in ATUM.

Secunda Conjugationis.

Perfectum definit in UI: Supinum in ITUM.

Exceptis his:

BEO.

Iubeo iussi { iussum
Rubeo rubui *
Sorbeo { sorbui { sorbitum
sorpsi (antique) sorptum

absorbeo { absorbui absorbitum
absorpsi absorptum

Sic exorbeo, resorbeo.

CEO.

Aceo acui *
Arceo arcui *
coerceo coërcui coërcitum.
Doceo docui doctum
Luceo luxi *
polluceo polluxi polluctum
Misceo miscui { mistum
mixtum.
Mulceo mulsi mulsum
permulceo permulsi { permulsum
permulctum
Rauceo raucui *
Taceo tacui tacitum
conticeo conticui *
reticeo reticui *

DEO.

Ardeo arsi arsum
Audeo ausus sum ausum
Candeo candui *
Gaudeo gavisus sum
Madeo madui *
Mordeo momordi morsum
admordeo admordi admorsum

[Sic & cætera composita.]

Pendeo pependi pensum
propendeo propendi propensum
Prandeo prandi pransum
Renideo *
Rideo risi risum
Suadeo suasi suasum
Sedeo sedi sessum
Splendeo splendui *

C

Strid-

Strideo	stridi	*
Spondeo	spondi	sponsum
respondeo	respondi	responsum
[Sic & cætera composita.]		
Studeo	studui	*
Tondeo	tondi	tonsum
detondeo	detondi	detonsum
[Sic & cætera composita.]		
Video	vidi	visum

GEO.

Algeo	alsi	alsum
Augeo	auxi	auctum
Egeo	egui	*
indigeo	indigui	*
Frigeo	frixi	*
Fulgeo	fulsi	fulsum
Indulgeo	indulsi	indultum
Languo	langui	*
Lugeo	luxi	luctum
Mulgeo	mulsi	mulxi (antique) multum
Rigeo	rigui	*
Tergeo	tersi	tersum
Turgeo	tursi	*
Urgeo	ursi	ursum
Vigeo	vigui	*

LEO.

Deleo	delevi	deletum
Fleo	flevi	fletum
(Pleo)		
compleo	} evi	eum
expleo		
impleo		
repleo		
suppleo		

Oleo	olui	olitum
oboleo	} ui	itum
peroleo		
redoleo		
suboleo		
Sed: aboleo	abolevi	abolitum
adoleo	adolevi	adolitum
(anzünden)	adolui	
adoleo	adolevi	adultum
(aufwachsen)	adolui	
exoleo	exolevi	exoletum
inoleo	inolevi	*
obsoleo	obsolevi	obsoletum

[Pro his dicitur: exolesco, inolesco, obsolesco.]

Calleo	callui	*
Palleo	pallui	*
Polleo	pollui	*
Sileo	silui	*
Seleo	solicus sum	*

MEO.

Timeo	timui	*
Tumeo	tumui	*

NEO.

Maneo	mansi	mansum
Sic emaneo, intermaneo, permaneo, remaneo.		
Sed: emineo	eminui	*
promineo	prominui	*
immineo	imminui	*
Neo	nevi	netum
Teneo	tenui	tentum
contineo	continui	contentum
Sed: abstineo	abstinui	*
pertineo	perstinui	*
PEO.		
Stupeo	stupui	*
Torpeo	torpui	*

QUEO.

QUEO.		
Liqueo	licui	*
Torqueo	torſi	{ torſum torſum
REO.		
Areo	arui	*
Clareo	clarui	*
Flareo	florui	*
Horreo	horruui	*
Hareo	haſi	haſum
Mareo	*	*
Torreo	torruui	toſum
SEO.		
Cenſeo	cenſui	cenſum
recenſeo	recenſui	{ recenſum recenſitum
Sic ſuccenſeo ſuccenſui ſuccenſum.		
TEO.		
Fateo	fatui	*
Niteo	nitui	*
Pateo	patui	*
Puteo	putui	*
Putreo	putruui	*
Scateo	ſcatui	*
VEO.		
Aveo	*	*
Caveo	cavi	cautum
Conniveo	{ connivi connixi	*
Faveo	favi	fautum
Foveo	fovi	foſum
Ferveo	{ ferbui fervi	*
Liveo	livi	*
Moveo	movi	motum
Paveo	pavi	*

Sueo (ſueſco)	ſuevi	ſuetum
Voveo	vovi	rotum
IEO.		
Cico	civi	icitum
Vico	vievi	{ vietum vietum

DEPONENTIA.

Fateor	faſſus ſum
confiteor	confiſſus ſum
[Sic diffiteor, profiteor.]	
Liceor	licitus ſum
Medeor	*
Mereor	meritus ſum
Mifereor	miſertus ſum
Reor	ratus ſum
Tueor	tutus ſum
Vereor	veritus ſum

Tertia Conjugationis.

Perfecta & Supina variè formantur.

BO.

(Cumbo)	cubui	cubitum
Sic & compoſita.		
Bibo	bibi	bibitum
Glubo	glubi	
Lambo	lambi	lambitum
Nubo	nupſi	nuptum
Scabo	ſcabi	*
Scribo	ſcripſi	ſcriptum

CO.

Creſco	crevi	cretum
Compeſco	compescui	*
Conquuſco	conquexi	*

C 2

Disco

Dico	dixi	dictum
Disco	didici	*
Dispesco	dispesceui	*
Duco	duxi	ductum
Glisco	*	*
Ico	ici	ictum
Nosco	novi	notum
ignosco	ignovi	ignotum
pranosco	pranovi	pranotum
dignosco	dignovi	dignotum
Sed agnosco	agnovi	agnitum
cognosco	cognovi	cognitum
Parco	parsi	parsum
	peperi	parcitum
comparco	comparsi	comparsum
Vinco	vici	victum
Posco	poposci	*
reposco	repoposci	*
Pasco	pavi	pastum
Quiesco	quievi	quietum

SCO Inchoativa,

assumunt Perfecta & Supina suorum
Primitivorum: ut

Convalesco convalui convallitum
(à valeo)

Inchoativa Nominalia.

Consanesco	consanui
Evanesco	evanui
Innotesco	innotui
Macresco	macrui
Mansuesco	mansuevi
Maturesco	maturui
Obbratesco	obbratui
Obduresco	obdurui
Obmutesco	obmutui
Obsurdesco	obsurdus

Occallesco occallui
Recrudescio recrudui.

¶ Sed carent Perfecto & Supino hæc:
Augesco, Hisco, Fatisco, Integraſco, Tabasco
Renidesco:

Et omnia cætera Nominalia.

DO

(Cendo)		
accendo	accendi	accensum
incendo	incendi	incensum
succendo	succendi	succensum
Cado	cæcidi	casum
incido	incidi	incasum
occido	occidi	occasum
recido	reçidi	recasum

[Cætera Composita carent Supino.]

Cado	cecidi	casum
incido	incidi	incisum

[Sic & cætera Composita.]

Cedo	cessi	cessum
Claudo	clausi	clausum
concludo	conclufi	conclusum
Et.		

Credo	credidi	creditum
Condo	condidi	conditum
abscondo	abscondidi	absconditum

Cudo	cudi	cufum
Defendo	defendi	defensum
Divido	divifi	divisum

(Do)
addo addidi additum
sic & cætera.

Frendo	frendi	fresum fressum
--------	--------	-------------------

Fido

Fido	fisus sum	
Findo	fidi	fissum
diffindo	diffidi	diffissum
Fundo	fudi	fusum
Ledo	lesi	lesum
allido	allisi	allissum
collido, &c.		
Ludo	lusi	lusum
Mando	mandi	mansum
Offendo	offendi	offensum
Pando	pandi	passum
dispando	dispandi	dispansum
expando	expandi	expansum expassum
Pedo	pedi	pedum
oppedo	oppedi	oppeditum
Pendo	pendi	pensum
Prehendo	prehendi	prehensum
Prændo	prændi	prænsum
Plauda	plausi	plausum
complodo	complosi	complusum
Rado	rafi	rasum
Rodo	rosi	rosum
Rudo	rudidi	rudidum
Scando	scandi	scansum
ascendo	ascendi	ascensum
descendo, &c.		
Scindo	scidi	scissum
Sido	sedidi	*
Strido	stridi	*
Tendo	tetendi	tensum tencum
attendo	attendi	attentum
Sic contendo distendo.		
Sed: extendo extendi		extensum extentum
Sic intendo, ostendo, prætendo.		

Tundo	tutudi	tunsum tusum
contundo	contudi	contusum
Sic obtundo, pertundo, retundo.		
Trudo	trusi	trusum
Vado	*	*
invado	invasi	invasum
evado	evasi	evasum

GO GUO.

Ago	egi	actum
abigo	abegi	abactum
adigo	adegi	adactum
cogo	coegi	coactum
redigo	redegi	redactum
Sed: ambigo	*	*
dego	degi	*
prodigo	prodegi	*
fatago	fategi	*
Ango	anxi	*
Elango	elanxi	*
Cingo	cinxi	cinctum
Figo	fixi	fixum
Fingo	finxi	fictum
(Fligo)		
afflugo	afflixit	afflictum
confligo	conflixit	conflictum
infligo	infixi	inflictum
Frigo	frixi	frictum
Frango	fregi	fractum
confringo	confregi	confractum
Sic, effringo, perfringo, refringo.		
Jungo	junxi	junctum
Lego	legi	lectum
allego	allegi	allectum
Sic, perlego, relego, sublego, pralego.		

<i>Sed, colligo</i>	<i>collegi</i>	<i>collectum</i>	<i>Tingo</i>	<i>tinxi</i>	<i>inctum</i>	
<i>deligo</i>	<i>delegi</i>	<i>delectum</i>	<i>Vergo</i>	*	*	
<i>eligo</i>	<i>elegi</i>	<i>electum</i>	<i>Vngo</i>	<i>unxi</i>	<i>unctum</i>	
<i>{ diligo dilexi dilectum</i> <i>{ intelligo intellexi intellectum</i> <i>{ negligo neglexi neglectum</i>				HO.		
	<i>Lingo</i>	<i>linxi</i>	<i>linctum</i>	<i>Traho</i>	<i>traxi</i>	<i>tractum</i>
	<i>Mergo</i>	<i>merxi</i>	<i>mersum</i>	<i>Veho</i>	<i>vexi</i>	<i>vectum</i>
<i>Mungo</i>	<i>munxi</i>	<i>munctum</i>		JO.		
<i>Ningo</i>	<i>ninxi</i>	*	<i>Mejo</i>	<i>minxi</i>	<i>mictum</i>	
<i>(Pago)</i>	<i>pepigi</i>	<i>paatum</i>		CIO.		
<i>Pango</i>	<i>panxi</i>	<i>paatum</i>	<i>Facio</i>	<i>feci</i>	<i>factum</i>	
<i>depango</i>	<i>depanxi</i>	<i>depaatum</i>	<i>afficio</i>	<i>afeci</i>	<i>afectum</i>	
<i>Sed impingo</i>	<i>impegi</i>	<i>impaatum</i>	<i>Sic conficio, efficio</i>			
<i>compingo</i>	<i>compegi</i>	<i>compaatum</i>	<i>Jacio</i>	<i>jeci</i>	<i>jactum</i>	
<i>Plango</i>	<i>planxi</i>	<i>plantum</i>	<i>adjicio</i>	<i>adjeci</i>	<i>adjectum</i>	
<i>Pingo</i>	<i>pinxi</i>	<i>pictum</i>	<i>Sic conicio, desicio, ejicio, &c.</i>			
<i>Pungo</i>	<i>pupugi</i>	<i>punctum</i>	<i>(Lacio)</i>			
<i>repungo</i>	<i>repupugi</i>	<i>repunctum</i>	<i>allicio</i>	<i>allexi</i>	<i>allectum</i>	
<i>Sed: compungo</i>	<i>compunxi</i>	<i>compunctum</i>	<i>illicio</i>	<i>illexi</i>	<i>illectum</i>	
<i>dispungo</i>	<i>dispunxi</i>	<i>dispunctum</i>	<i>Sed: elicio</i>	<i>elicui</i>	<i>elictum</i>	
<i>expungo</i>	<i>expunxi</i>	<i>expunctum</i>	<i>(Specio)</i>			
<i>Rego</i>	<i>rexii</i>	<i>rectum</i>	<i>aspicio</i>	<i>aspexi</i>	<i>aspectum</i>	
<i>arrigo</i>	<i>arrexii</i>	<i>arrectum</i>	<i>Sic conspicio, despicio, inspicio, &c.</i>			
<i>pergo</i>	<i>perrexii</i>	<i>perrectum</i>	DIO. GIO.			
<i>surgo</i>	<i>surrexi</i>	<i>surrectum</i>	<i>Fodio</i>	<i>fodi</i>	<i>fossum</i>	
<i>Sugo</i>	<i>suxii</i>	<i>suctum</i>	<i>Fugio</i>	<i>fugi</i>	<i>fugitum</i>	
<i>Spargo</i>	<i>sparsi</i>	<i>sparsum</i>		PIO.		
<i>aspergo</i>	<i>aspersi</i>	<i>aspersum</i>	<i>Capio</i>	<i>cepi</i>	<i>capum</i>	
<i>Sic conspergo, dispergo, &c.</i>			<i>accipio</i>	<i>accepi</i>	<i>acceptum</i>	
<i>Stringo</i>	<i>strinxi</i>	<i>strictum</i>	<i>Sic concipio, decipio, &c.</i>			
<i>Stinguo</i>	<i>stinxi</i>	<i>stinctum</i>	<i>(Cæpio)</i>	<i>cepi</i>	<i>ceptum</i>	
<i>Tango</i>	<i>tetigi</i>	<i>tactum</i>	<i>Cupio</i>	<i>cupivi</i>	<i>cupitum</i>	
<i>atingo</i>	<i>attigi</i>	<i>attactum</i>	<i>Rapio</i>	<i>rapui</i>	<i>raptum</i>	
<i>Sic contingo, intingo, &c.</i>			<i>arripio</i>	<i>arripui</i>	<i>arreptum</i>	
<i>Tego</i>	<i>texii</i>	<i>tectum</i>	<i>Sic corripio, deripio, &c.</i>			
<i>Tergo</i>	<i>terxi</i>	<i>tersum</i>				

Sapio { Sapui *
 { Sapivi vel sapii
 desipio desipui *
 resipio resipui *

RIO, TIO.

Pario peperit partum
 Quatio quasi quassum
 concutio concussi concussum
 Sic decutio, excutio, discutio, &c.

LO.

Alo alui altum
 (Cello)
 antecello antecellui *
 excello excellui *
 praello praelalui *
 Colo colui cultum
 Consulo consului consultum
 Fallo fefelli falsum
 refello refelli *
 Molo molui molitum
 Occulo ocului occultum
 Pello pepuli pulsus
 appello appuli appulsus
 Sic depello, impello, propello, &c.
 Psallo psalli *
 Sallo falli falsum
 Tollo sustuli sublatum
 Volo volui *
 Malo malui *
 Nolo nolui *
 Vello { vellui vulsum
 { vulsi
 avello avelli avulsus
 Sic evello, convello, revello.

MO.

Como comisi contum

Demo demisi demtum
 Emo emi emtum
 adimo ademi ademtum

Sic dirimo, eximo, interimo, &c.

Fremo fremui fremitum
 Gemo gemui gemitum
 Premo presi presum
 comprimo compressi compressum

Sic deprimio, exprimo, imprimo, &c.

Promo promisi promittum
 Sumo sumsi sumtum
 Tremo tremui *
 Vomio vomui vomitum

NO.

Cano cecini cantum
 accino accinui accentum
 Sic concino, pracino, succino, &c.

Cerno crevi cretum
 Gigno genui genitum
 Lino { livi litum
 { levi

collino collevi collitum
 Sic illino, obliuo, relino, &c.

Pono posui positum
 Sino sivi situm
 desino desivi desitum
 Sperno sprevi spretum
 Ste no stravi stratum
 Temno temsi tentum

PO.

Carpo carpsi carptum
 concerpo concerpsi concertum
 Sic, discipo, excipio, desipio, &c.
 Clepo clepsi cleptum
 Repo repsi reptum
 Rumpo rupi ruptum
 Strepo strepsi strepitum

Serpo

Serpo	serpsi	serptum
Scalpo	scalpsi	scalptum
Sculpo	sculpsi	sculptum

QUO.

Coquo	coxi	coctum
Liquo	liqui	lictum

RO.

Curro	cucurri	cursum
decurro	decucurri	decursum
	decurri	

Sic excurro, prae-curro, pro-curro, per-curro.

Sed: accurro accurri accursum

Sic incurro, recurro, succurro, &c.

Fero	tuli	latum
affero	attuli	alatum
confero	contuli	collatum
aufero	abstuli	ablatum
differo	distuli	dilatatum
effero	extuli	elatum
offero	obtuli	oblatum
infero	intuli	illatum
suffero	sustuli	sublatum

Furo

Gero gesi gestum

Quero quesivi questum

acquirō acquisivi acquisitum

conquirō, exquirō, inquirō, &c.

Sero, pflanzē sevi satum

consero consevi constitum

Sic adsero, dissero, insero, obsero, &c.

sed resero resevi resatum

Sero, ordnen/ serui sertum

asserō asserui assertum

Sic consero, dissero, insero, obsero, &c.

Tero trivi tritum

Verro verri versum

Uro usi ustum

SO.

Accerso	accersivi	accersitum
Arcesso	arcessivi	arcessitum
Capesso	cape'sivi	capessitum
Facecco	face'sivi	face'ssitum
Lacesso	lace'sivi	lace'ssitum

& { cape'si
face'si
lace'si

Incesso { ince'si
ince'ssui incessum

Depso depsi depsitum

Pinso pinsui { pistum
pinsitum
pinsum

TO.

Flecto flexi flexum

Meto messui messum

Mitto misi missum

Necto { nexui
nexum

Peto petivi petitum

Pecto { pexui
pexum

Pecto { pexi
pectitum

Plecto plexi plexum

Plecto { stertui
stertii

Sisto, stellen stiti statum

Sisto, bestehen steri statum

existo extitii extitum

resisto restitii restitum

absisto abstiiti *

Sic asisto, consisto, desisto, &c.

Verto, verti versum

VO, XO.

Calvo	calvi	calutum.
Solvo	solvi	solutum.
Volvo	volvi	volutum.
Vivo	vixi	victum.
Nexo	nexui	nexum.
Texo	texui	textum.

UO

Arguo	argui	argutum
Acuo	acui	acutum
Congruo	congrui	*
Exuo	exui	exutum.
Fluo	fluxi	fluxum
Imbuo	imbui	imbutum.
Induo	indui	indutum.
Ingruo	ingrui	*
Luo	lui	luitum.
abluo	ablui	ablutum

Sic, diluo, eluo, &c.

Metuo	merui	*
Minuo	minui	minutum.
Nuo	nui	nutum
Pluo	{ plui pluvi	plutum.
Ruo	rui	ruitum.
diruo	dirui	dirutum

Sic, eruo, irruo, obruo &c.

Status	status	statutum.
Suo	sui	sutum.
Spuo	spui	spatum.
Struo	struxi	structum
Tribuo	tribui	tributum.

DEPONENTIA.

Apiscor	aptus sum.
adipiscor	adeptus sum.
indipiscor	indeptus sum.

Communis cor commentus sum.

Calvor	*
Defetiscor	*
Expergiscor	experrectus sum.
Fungor	functus sum.
Fruor	fruitus sum.
perfruor	{ perfructus sum. perfruitus sum.

Gradior	gressus sum
Ira cor	*
Invehor	invectus sum
Labor	lapsus sum
Liquor	*

Loquor	locutus sum
Morior	mortuus sum
Nanciscor	nactus sum
Nascor	natus sum

Nitor	{ nixus sum nisus sum
-------	--------------------------

Obliviscor	oblitus sum
Pascor	pastus sum
Paciscor	pactus sum
Proficiscor	profectus sum
Patior	passus sum
perpetior	perpessus sum

(Plector) amplector amplexus sum
Sic, complector, circumplector.

Queror	questus sum
Ringor	*
Reminiscor	*

Sequor	{ secutus sum sequutus sum
Tuor	tutus sum

Utor	usus sum
Vescor	*

(Vertor)	diverti
divertor	diverti

D

praver-

prævertor	præverti	præversum
revertor	{ reverti	reversum
	{ reversus sum	
Ulciscor	ultus sum.	

Quarta Conjugationis.

Perfectum definit in IVI, Supinum in ITUM.

Exceptis his:

Amicio	{ amicum	amicum
	{ amixi	
Cambio	campsi	campum
Eo	ivi	itum
abeo	abii	abium

Sic, adeo, exeo, in eo, &c.

Sed ambio	ambivi	ambitum
Quo	quivi	quitum
Farcio	farsi	fartum
confercio	conferfi	confertum

Sic differcio, infercio.

Ferio	*	*
Fulcio	fulsi	fultum
Haurio	hausi	haustum

(Pario)

aperio	aperui	apertum
operio	operui	opertum
reperio	reperi	reperitum

Salio	{ salivi	saltum
	{ salii	
desilio	{ desiliis	desultum
	{ desilui	

Sic exilio, insilio, disilio, resilio, subsilio, transilio.

Sed absilio	{ absilivi	*
	{ absilui	
Sis profilio	{ profilivi	*
	{ profilui	
Sancio	sanxi	{ sanctum
		{ sanctum
Sarcio	sarsi	sartum
Sentio	sensi	sensum
Sepio	sepsi	seprum
Sepelio	sepelivi	sepultrum
Singultio	singultivi	singultum
Venio	veni	ventum
Veneo	venii	*
Vincio	vinxi	vincium

DEPONENTIUM

Perfectum definit in ITUS SUM.

Blandior	blanditus sum
Largior	largitus sum
Mentior	mentitus sum
Molior	molitus sum
Partior	partitus sum
dispertior	dispertitus sum.
Potior	potitus sum
Sortior	sortitus sum
Excipe:	
Assentior	assensus sum
Comperior	comperi
Experior	expertus sum
Metior	mensus sum
Ordior	orsus sum
Orior	ortus sum
Opperior	oppertus sum

ADVO.

ADVOCABULUM
I. CIRCUMSTANTIVUM

Hic est unum Accidens

Comparatio

COMPARANTUR I. Adverbia orta ab
Adjectivis in Nomine

à	Doctus--doctè	doctius	doctissime
à	Fortis--fortiter	fortius	fortissime
à	Sapiens--sapienter	sapientius	sapientissime
à	Felix--feliciter	felicius	felicissime
à	Liber--liberè	libertius	liberrime

2. Orta aliunde, aut Primitiva

sapè	sapius	sapissime
diu	diutius	diutissime
parùm	minus	minimè
*	magis	maximè
pene	*	penissime
fatiùs	fatiùs	*
secùs	seciùs	*
serò	serius	*
tempori	temporiùs	*
valde	valdiùs	*

Appendix de

PRÆPOSITIONE

Præpositiones SEPARABILES sunt 52

Accusa- tivi,	}	Ad, apud, ante, adversum (vel ad-
		versus) cis, citra, circum, circiter,
}	contra, erga, extra, intra, infra, jux-	
	ta, inter, ob, penes, prope, per, pone,	
}	post, prope, prater, propter, secus, se-	
	cundum, supra, trans, versus, ultra.	

Ablativi: à, ab, abs, absq̄, cum, coram, de, è,
ex, pro, proa, palam, sine.

utriusque: in, sub, super, subter, clam, procul,
cenus, usq̄.

INSEPARABILES sunt quinque

1. Am significat circum.
2. Di vel Dis in duas partes.
3. Rerursum vel retrò.
4. Se separatim, item sine.
5. Veprivationem.

[Con est corruptum ex cum significans comi-
tatum vel collectionem.]

Præpositioni accedit unum

Ordo.

1. Præpositivus, earum qua semper præpo-
nuntur.
2. Postpositivus, earum qua semper postpo-
nuntur.
3. Promiscuus, earum, qua modò præponuntur,
modò postponuntur: Nempe hæ
adversus, circum, circa, circiter, contra
erga, inter, penes, prope, pone, prater, pro-
pter, secus supra, procul, usq̄, clam, absq̄,
coram, palam, sine, super, subter.

[Frequentius tamen præponuntur, & pro irre-
gularitate ferè habetur, si postponantur.]

Deinde: possunt omnes propemodùm unisyl-
laba inter duo Nomina interponi (ut
multis de causis, magno cum fructu, item,
hac de re, qua in re.)

¶ OBSERVATIO.

Præpositiones casu destitutæ fiunt Adver-
bia; & rùm Accentu notantur [ut: co-
ram, clam, contra, circiter, extra, intra, in-
fra, propter, prope, pro, post, procul, palam,
secus, supra, secundum, ultra.]

II. AFFECTIVUM

Est multiplex.

1. *evax id ho evoha.*
2. *heu hei ehcu ah proh d va.*
3. *ha ha ha.*
4. *hui vah hem eja.*
5. *hei hoj oh obe.*
6. *papa vah hem.*
7. *apage obe pfut.*
8. *eja euge.*
9. *atat.*
10. *eja sodes sis amabo quaso.*
11. *hem ehem vah heu proh oh malum.*
12. *age agite huj.*
13. *va hem.*
14. *heus eho, ebodum d.*
15. *hem ehem.*
16. *st au pax.*

Accidens

Ordo

Postpositivus in his; *sodes, sis, malum.*
 Promiscuus in his; *amabo, age agite.*
 Præpositivus in cæteris omnibus.

III. CONTINUATIVUM

Est multiplex.

1. *ac atq, etiam q, quog, nec neg, neu neve item, &c.*
2. *si nisi sin ni siquidem quâ quatenus modo dum, &c.*
3. *præterquam nisi.*
4. *aut seu sive ve vel.*
5. *etsi etiamsi tamen si licet quamvis quamquam quidem.*
6. *tamen attamen at ast sed verum verò autem atqui.*
7. *enim etenim nam namq, quia quòd quoniam cum ut ne.*
8. *ergo idèd igitur iccirco itaq, proinde quare propterea quamobrem quocirca quapropter.*
9. *quam ac atq.*
10. *deinde deinceps adhac tum porro deniq, tandem.*
11. *scilicet videlicet nempe nimirum utpote.*
12. *quidem equidem sanè.*

Accidens

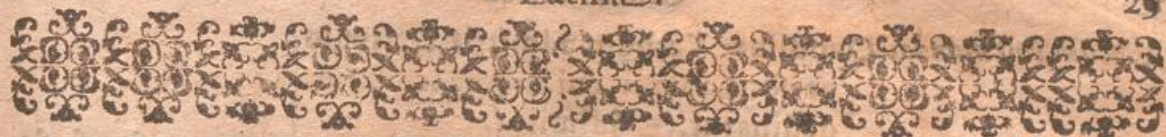
Ordo

Præpositivus *ac, atq, &, sed, verum, nedum, nec, neg, tum, quim, quia, quòd, sin, ast, imò, quamvis, quanquam, aut vel, an, sive, seu, etiam, nam, namq, quamobrem, quocirca, quapropter.*

Postpositivus in his; *q, quog, ve, autem, enim, quidem, verò.*

Promiscuus in cæteris omnibus.

PARS

PARS TERTIA.

DE

VOCUM CONSTRUCTIONE

Constructio Principalis.

Filius { unigenitus } acquisivit mundo salutem potenter per mor-
 Dei } tem, in cruce, & mortuus est.

VARIATIO.

Salus acquisita est mundo à Filio unigenito Dei est.

1. Filius unigenitus — Adjectivum & Substantivum
 cohærent, eodem { Genere
 Numero &
 Casu.

[Si Adjectivum declarandi causâ addatur.]

¶ Sed Relativum cum Substantivo antecedente non
 semper Casu eodem cohæret. Nam is respondet vo-
 ci sequenti, à qua regitur.

¶ Substantivis duobus vel pluribus per conjunctio-
 nem copulatis, cohæret Adjectivum plurale (ut:
 filius & pater costerni.)

Omnium vocum
 series est promis-
 scua.

[exceptis paucissimis vo-
 cibus inflexilibus, de
 quibus parte 2. di-
 ctum.]

2. Filius Dei — Substantivum cum Substantivo rei di-
 versæ, Genitivo jungitur.

Et sic Adjectiva Neutra, Substantivè usurpata, Ge-
 nitivo junguntur, (ut: bonum nature, multum
 boni, aliquid mali.)

3. Filius acquisivit — Nominativus pœcedit Verbum Finitum
 eodem Numero & Personâ.

[Etiam Adverbium interdum loco Nominativi pra-
 cedit. Item Infinitivus. Item integra sententia. Sed
 Impersonalia carent Nominativo.]

¶ Nominativis pluribus diversarum rerum saepe
 subjungitur Verbum Plurale.

acquisita est à filio —
 Verba Passiva a-
 sciscunt Præpo-
 sitionem A vel
 AB, cum Ablati-
 vo rei agentis.

4. acqui.

4. *acquisivit mundo.* Quodlibet Verbum admittit Dativum personæ aut rei, cui aliquid tribuitur, destinatur, vel adimitur.
5. *acquisivit salutem.* Activa Verba asciscunt Accusativum rei patientis. *salus acquisita est, &c.*
- [Neutrâ quoq; Verba asciscunt Accusativum Neutrum Pronominis.]
6. *acquisivit potenter* Adverbia subjiciuntur Verbis Participiis Nominibus, & aliis Adverbiis.
7. *per mortem* }
8. *in cruce* } ——— Præpositio asciscit suum Casum.
9. *acquisivit & mor-
tuus est* ——— Conjunctio aut similes voces conjungit, aut orationem orationi attextit. *acquisivit mortuum,
vel moriens.*
-
10. *Credo acquisivisse.* Duorum Verborum (absque conjunctione concurrentium) alterum ponitur in Infinitivo.
12. *Credo quod
filius acquisiverit
salus acquisita sit.*
Post Verba Sensuum & Affectuum, Accusativus potest mutari in Nominativum & Subjunctivum per Quod.
11. *filium acquisivisse.* Accusativus præcedit Infinitivum.
[*Deus voluit, filium acquirere &c.*]
13. *Voluit ut acquire-
ret* Post Verba voluntatis aut Efficientiæ Accusativus potest mutari in Nominativum & Subjunctivum per Ut.

SPECIALIS Constructio CASUUM.

VARIA-
TIO.

14. qui fuit
cupidus

Verba Finita recipiunt etiam post se Nominativum.
[Is Nominativus vertitur in Accusativum, quando verbum in Infinitivo ponitur.]

15. cupidus sa-
lutis

Genitivum asciscunt Adjectiva, quæ significant 1. Curam: anxius, curiosus, fidus, sollicitus, studiosus, securus.
2. Desiderium; avidus, cupidus, fastidiosus, pertasus;
3. Notitiam: ambiguus, certus, conscius, consultus, dubius, doctus, docilis, gnarus, ignarus, incertus, indoctus, imperitus, inscius, inconsultus, imprudens, immemor, memor, nescius, peritus, presagus, prescius.
4. Metum; timidus, territus, imperterritus, trepidus;
5. Crimen; insons, innocens, noxius, obnoxius, purus, reus.

aut contra

[Coficim] { facinoræ Certus, Sollicitus } rei Reus mortis: de ambitu.
{ facinoris } de re Insons cadis: crimine cadis.
{ sibi facinoris. } Securus, Dubius } in re Obnoxius timoris, timori.

16. Capax in-
firmitatum

Verbalia in AX; item Participia in NS quando significant habitum, Genitivum asciscunt.

17. afflictissi-
mus omnium

Partitiva & partitive usurpata; Genitivos plurales asciscunt, ut sunt
[Vel Genitivos singulares Nominis collectivi.]
1. Partitiva: Quidam, Nullus, &c.
2. Comparativa & superlativa in partitivo sensu.
3. Numeralia.
4. Pronomina in partitivo sensu.

Genitivus

afflictissi-
mus inter
omnes, ex
omnibus.

18. recordatur
misericordie.

Verba Memoriae & Oblivionis, Genitivum asciscunt.
[Veletiam Accusativum rei] ut: Memini, Recordor, Reminiscor, Admoneo, Commonefacio.

19. misertus
hominum

Misereor Miserelco, Satago, Erubesco, asciscunt Genitivum. [Erubesco { huius rei
hanc rem Misero, Com-
hac re misero, ali-
cum Infinitivo quem.]

miseratus
commi-
seratus
hominis.

20. accusatus
seditiois

Verba Accusandi, Damnandi, Absolvendi, asciscunt Genitivum pena vel criminis.
[Condemno { capitis } Postulo { repetundarum } Afficio aliquem supplicio.
{ capite, crimine. } { de repetundis. } Multo aliquem pecuniâ.]

21. invi.

21. *invisus*
Pharisais

Adjectiva quæ similitudinem, Affinitatem, Commodum, Habilitatem, Proprietatem, Amicitiam, aut contraria significant; Dativum asciscunt.

[Sic & Verba, Congruo, Convenio, conduco, Confero, comparo, Assimilo, Respondeo, Equiparo.]

¶ Sed Genitivum vel Dativum promiscue: affinis, finitimus, germanus, communis, dissimilis, dispar, par, propinquus, socius, vicinus. Dativum, vel prepositionem A D promiscue: aptus, accommodus, conducibilis, ineptus, destinatus, habilis, inhabilis, idoneus, inutilis, necessarius, proclivis, pronus, utilis.

[Communis-multorum, multis, cum multis. Propior } monti,
Alius, Diversus-ab hoc. Idem-huic, quod hoc, atq; hoc. Proximus } monte
(à monte.

Alienus-à dignitate. (Rarè sic: Alienus dignitatis, dignitatis, dignitate.)
Congruo, Convenio, Confero, Comparo-huic rei, cum hac re.

22. *adest* nos
bis.

Composita cum SUM, asciscunt Dativum. Item hæc Impersonalia, Accidit, Conducit, Contingit, Constat, Evenit, Libet, Licet, Liqueat, Restat, Vacat. [Excipe Absum--domo, à domo.]

23. *laudandus*
pius.

Participia in DUS, & Gerundia; Dativum personæ asciscunt, cui necessitas vel officium incumbit.

24. *est ei* animus
ma.

Verbo EST habendi significatione, jungitur Dativus personæ cum Nominativo rei.

¶ Si verò Verbum SUM significet possessionem aut proprietatem alterius, sumitur Genitivus personæ.

25. *est ei* voluntas
ptati.

Verba; SUM (pro affero) DUCO, DO, HABEO, VERTO, TRIBUO, ADMITTUNT Dativos geminos.

¶ Si Verbo, SUM & Dativo personæ, additur prepositio A, AB, denotatur officium. [ut; Est principi à secretis i. e. secretarius principis.]

Dativus

laudandus à
piis.

habet ani-
mam.

26. *docere*

26. docere nos
veritatem

Accusativos geminos admittunt, Verba Docendi, Existimandi, Faciendi, Monendi, Noscendi, Nuncupandi.

[Sic interdum & verba Poscendi & Percontandi, Monendi, licet rarius. Nam illa frequentius asciscunt Prapositionem ut:

Exigo, Flagito, Posco, Rogo } te pecuniam
à te pecuniam. Peto à te pecuniam.

Admoneo, Moneo, Celo, Edoceo } te hanc rem
te de hac re. Percontor, Quaro } hoc à te.
Sciscitor, Scitor. } hoc ex te.
Percontor—te de hac re.

27. juvat nos

Accusativum regunt; Amo, Diligo, Celo, Juvo, Jubeo, Imitor, Impedio, Impugno, Oppugno, Levo, Lædo, Insequor, Persequor, Prosequor, Odi, Sano, Sequor, Sector, Refero, Repræsentor.

28. antecellit
omnes

Verba } Cedo, Cello }
Curro, Eo } cum Ante & Præ composita asciscunt Accu-
Sto, Verto } (sativum.

[Interdum etiam Dativum, ut inprimis Præsto.]

29. predicavit
quadrienniū

Quæ Mensuram, Spatium, Durationem significant asciscunt Accu-
lativum.

[Interdum etiam Ablativum, ex sequenti regula:]

30. insignis vi-
toris.

Nomina & Verba asciscunt Ablativum Modi, Causæ, Instrumenti, Materix, Partis, Precii, certi Temporis, & cujuscunque Determinationis.

[Excipe Genitivos precii: Tanti, Quanti, Pluris, Minoris, Tantidem, Quantivis, Quanticung.

parvi aestimatus.

¶ 1. Verbum Aestimo etiã alios Genitivos precii admittit, unã cum verbis eodem sensu aestimãdi usurpatis (Duco, Facio, Fio, Habeo, Pendo, Sum) nempe: Majoris, Maximi, Plurimi, Parvi, Minimi, Nihili, Nauti, Flocci. Et (precedente negativa) pili, teruncii, assis, hajus.

[Equi boniq, consulo, facio. Boni consulo. Pro nihilo duco, habeo, &c.]

discruciatu animi.

¶ 2. Adjectiva & Verba perturbationem animi significantia, asciscunt Genitivum vel Ablativum Animi, Animo (Anceps, ambiguus, certus, dubius, incertus, trepidus, territus, angor, discrucior, pendeo:)

fuit mansueti animi.

¶ 3. Cum Forma aut Qualitas alicujus describitur; Nomina Substantiva & Verba Substantiva asciscunt Ablativum: Et interdum Genitivum (per defectum) ut: fuit mansueti animo (scilicet praditus) fuit mansueti animi (scilicet homo) Et fuit mansuetus animo. [Solo Genitivo dicitur: Frugis, precii.]

[Solo Ablativo: Genere, Natione, Nomine, Ortu, Natu, Origine, Patriã.]

E

31. Plenus

Accusativus

antecellit
omnibus.

predica-
vit qua-
driennio.

parvo
aestima-
tus.

Ablativus

discru-
ciatus a-
nimo.

fuit mã-
sueti a-
nimo.
fuit mã-
suetus a-
nimo.

31. *plenus gratiâ.*

Adjectiva & Verba, quæ Copiam & Inopiam significant, Ablativum asciscunt.

¶ 1. *Quadam etiam Genitivum tantum: Benignus, Compos, Consors, Exors, Fertilis, Impos, Impotens, Largus, Prodigus, Particeps.*

2. *Quadam Genitivum vel Ablativum: plenus, egeo, indigeo, dives.*

3. *Ablativum frequentius; captus, casus, contentus, orbis, onustus. Abundo, compleo, impleo, obfatur, saturo, repleo.*

4. *Genitiv. Ablativ. vel præposition. A Inops, Im-*
muni, Nudus, Purus, Vacuus } rei
re
à re.

5. *Ablativ. vel Præposition. A' felix, firmus, instructus, imparatus, paratus.*

6. *Ablativum tantum: gravis, gravidus, mancus, mutilus, preditus, turgidus. Eluo, (cum compositis) destituor, deficio, deficior, mano, redundo, turgeo.*

7. *Opus tripliciter construitur* } Opus est mihi libris- Dativo persona, &
Ablativo rei.
Opus mihi sunt libri- Dativo persona, &
Nominat. rei.
Opus est, me habere libros- Infinitivo.

32. *sublimior Angelis.*

Comparativi asciscunt Ablativos rei superatæ.

[*Ita exponi possunt per Quam, Ac, Atq, cum alio Casu, qui precedenti correspondet.*]

33. *dignus celebratione*

Dignus, Indignus, Fruor, Utor; asciscunt Ablativum causæ vel rei patientis.

[*Sic Dignor, dedignor, Confectus, Fretus, Fungor, Gaudeo, Lator, Nitro, Potior, Victo. Sed Potior rerum, rebus. Fungor officium, officio. Vescor cibum, cibo.*]

34. *contrito Diabolo*

Duo Ablativi junguntur ad designandam consequentiã.

[*A Participii in NS usitatio hic est Ablativus in E.*]

35. *differt à peccatoribus*

Verba Abstinendi, Auferendi, Prohibendi, Distandi, asciscunt Præpositionem A vel A B, cum Ablativo.

¶ *Hæc verò interdum Ablativum solum: Arceo, Abstineo, Cedo, Exulo, Moveo, Pello, Intercludo, Prohibeo--urbe, ab urbe. Hæc semper Ablativum solum: Abdico, Interdico, Superfedeo.*]

36. *mise-*

VARIATIO.
plenus gratiâ.

sublimior } quam angeli
atq; angeli.

dignus qui celebretur.

postquam } construxit
construxisset.

36. miseret eum nostri.

Impersonalia; Miseret, Pudet, Piget, Tædet, Pœnitet; asciscunt Genitivo. (Accusativum personæ cum Infinitivo.)

37. nos decet agnoscere.

Impersonalia; Decet, Dedecet, Delectat, Juvat, Oportet; asciscunt Accusativum cum Infinitivo.

38. interest hominum agnoscere.

Impersonalia; Est, Interest, Refert; asciscunt Genitivum personæ & Infinitivum. Subjunctivura.

¶ 1. Loco Genitivi est pro-nomen possessivum. { Meum, Tuum, Suum } est. { Mea, Tua, Tua } interest { Nostrum, Vestrum } refert. Nostra, Vestra

2. Interdum dicitur: Interest ad. Refert ad.

Impersonalia

fuit Cana }
39. rediit }
Canam }
abiit Cana }

Nomina Oppidorum & Pagorum construuntur tripliciter— { IN LOCO, cum Genitivo. } { Dativo vel Ablativo. }
¶ In 3. Declinatione (& Pluralibus tantum) cum
AD LOCUM, cum Accusativo.
DE LOCO (& Per Locum) cum Ablativo.

Nomina Locorum

¶ Hanc constructionem imitantur quinq; Appellativa { IN LOCO; Domi, Humi, Ruri } { Dativo vel Ablativo. }
& rure, Belli, Militia.
AD LOCUM; Domum, Rus.
DE LOCO; Domo, Rure.

Appendix Generalis.

40. quid ac quisiverit.

Interrogativa, quando non interrogant; asciscunt Subjunctivum.

41. quid ac quisivit?

Interrogativa, quando directe interrogant; asciscunt Indicativum.

Quando indirectè seu oblique, potentialiter aut dubitativè; asciscunt Subjunctivum.

42. suâ morte

Pronomen Reciprocum (Sui, Suus) usurpatur in formulis Germanicis, Sich/ Sich selbst/ Senn selbst/ Sein ägen.

[Aliàs sumitur Demonstrativum, ut: vitam suam, sein läben/versteh/sein ägen läben. Sed vitam ejus, sein läben/versteh/eines andern.

Derivatam sequitur constructionem sui Primitivi:

1. Participium, Gerundium, Supinum— Verbi sui. 3. Adverbium — Nominis sui.
2. Comparativus & Superlativus — Positivi sui. 4. Comparativus & Superl. Adverbii } — Nominis possessivi.

SPECIALIS Constructio PARTICULARUM inflexibilium.

Satis, Abunde, Assatim, Parum, Partim, Paululum, 43. Adverbia Copiæ & inopiæ, asciscunt Genitivum.
 &c. — verborum.

victoria { ergo
 causa
 gratiâ. } instar montis.

Eò, Huc — dementia

Ubi, Ubius. Quò, Quocungq; } terrarum.
 Ubicungq; Nusquam, &c. } gentium.

Postridie { ejus diei
 eū diem } Postero, Altero } annu } quàm,
 Pridie, { quàm abierat, &c. } die } postquàm.
 mense }

En, Ecce { dextra.
 dextram.

Ne — cede, cedas.

In, Sub, Subter, Super { montem, den berg.
 monte, dem berge.

Nomine tenus, Eatenus.

Crurum tenus. Cum arū tenus [cuma; plurale tantum.]

Cum, wenn { audio — monco.
 audiebam — monebam
 audiui — monui, moneo.
 audiveram — monebam
 audiam auditorum sum — monebo.

Cum, alß { audirem — } monerem monissem.
 audivissem — }

Cum, diewell/da doch --- audiam audiverim, auditorum sum.

Cum, daß — tantoperè amat literas, gaudeo [i.e. Quòd.]

Cum hoc, tum illud, bald diß und das.

Cum audit, tum legit, bald hörr und liiset er.

44. Instar, Ergò, Causâ, Gratiâ, asciscunt Genitivum.

¶ Semper postponuntur, Ergo, Causâ, Gratiâ.

45. Eò, Huc; asciscunt Genitivum.

46. Adverbia Loci sæpe asciscunt hos Genitivos — Terrarum, Gentium.

47. Pridie, Postridie; { Genitivum
 asciscunt vel Accusativum
 Conjunctionem Quàm.

48. En, Ecce; asciscunt Nominativum vel Accusativum.

49. Ne (prohibitivum) asciscit Imperativum vel Subjunctivum.

50. In Sub Super Subter; Accusativum asciscunt, cum significant motum ad rem: Ablativum, cum motum à re.

51. Tenus asciscit Ablativum. ¶ Et semper postponitur. Si verò Nomen sit Plurale tantum; aut si res geminæ significantur Genitivum Plurale.

52. Cum (wann) asciscit Indicativum, aut Subjunctivi Futurum.

53. Cum (alß/nach dem) asciscit Imperfectum vel Plusquamperfectum.

54. Cum (diewell) asciscit Subjunctivi Præfens, aut Perfectum, Futurum Compositum.

55. Cum (daß) asciscit Indicativum.

56. Cum, Tum (bald) similes Casus vel modos Tum, Tum copulat.

57. UT

57. UT causale (dass) usurpatur,

1. ad exprimendam causam finalem, auf dass damit.
2. post Verba significantia Voluntatem, Efficientiam, Jussum, Contingentiam.
3. post particulas intendendi Ita, Aded, Tam, Tot, Toties, Talis, Tantus, Eo, Huc.

[Aliàs usurpatur Quòd.]

58. UT causale, NE, QUO, QUIN, asciscunt Subjunctivum.

59. Post Verba Timendi, NE significat affirmativè, UT negativè.

[Timeo, Metuo, Paveo, Vereor, Metus est, Periculum est.]

60. Post Verba (Dubito, Nescio, Ambigo, & Similia) sequitur vox Interrogativa, cum Subjunctivo.

61. Post Verba (Non dubito, Non possum intermittere, Non possum facere, & similia) sequitur QUIN cum Subjunctivo.

1. assumit, ut acquirat. assumfit, ut acquireret.
2. Volo, Cupio, Peto, Rogo, Efficio, Iubeo, Mando, Precipio, Suadeo, Accidit, Evenit, Contingit, Fit, &c. — UT.
3. ita, aded, tam, placidus — ut nihil supra &c.

VARIATIO.

ut acquireret salutem	{	acquirenda vita gratiâ	} Supina in UM asciscunt casum Verbi sui. (vel absolute sine casu supponuntur)
		ad acquirendum salutem	
		ad acquirendam salutem	
		quòd acquireret salutem	
		acquisitum salutem	

[Et significant motum AD rem.

[Salus acerba acquisitu — Supina in U adduntur vel Adjectivis, Modum aut Facultatem significantibus: Vel Verbis significantibus motum A re.]

Metuo, Metuam — NE	{	audiat, ich sorg dass ers höre	}
		audiverit, gehört habe!	
		auditurus sit, hören werde.	

Metuebam, metui metueram	{	NE	{	audiret, ich sorg das ers hörte	}
				audivisset, dass ers hette gehört	
				auditurus esset, dass ers hören (würde.	

Dubito, Nescio, &c. — AN, NUM, QUID, QUANTUM, QUALE, &c. dicat, dixerit, dicturus sit.

Dubitabam, Nesciebam, &c. — AN, NUM, QUID, QUANTUM, QUALE, &c. diceret, dixisset, dicturus esset.

Non dubito, dubitabo, &c. — QUIN, facias, feceris, factururus sis, fueris.

Non dubitabam, avi, averam, &c. — QUIN faceres, fecisses, factururus esses, fuisses.

UT, Uti-
nam, ò Si } *audiam, audirem - Præsens.*
 } *audivissem - Imperfectum & Perfectum.*
 } *audiverim - Perfectum manet.*
 } *audiam - Futurum.* } Hic fit mutatio Temporum.

Si, Ni-
si, &c. } *audio, audiebam, audivi, audiveram, audiam &c.*
 } *audiam - Præsens & Futurum*
 } *audirem - Præs. Imperfect. & Futurum*
 } *audiverim - Perfectum & Futurum*
 } *audivissem - Plusquamperfect. manet.*
 } *auditurus sim - Futurum manet.*
 } *audivero - Futurum & Præterito Futurum* } Hic quoque fit mutatio Temporum.

Quasi &c. - dicat, diceret, dixerit, dixisset, dicturus sit, esset, &c.

Eheu, quàm pingui macer est mihi taurus in arvo!

Vae mihi!

Eheu conditionem!

Heus bone vir! Ohe libelle!

O vir amicus! O me perditam! O Davel
Hem misero mihi! Hem inconstantiam! Hem Megadore!
Hei misero mihi! Hei inconstantiam! Hei Megadore!

Vah inconstantiam! Vah mi homo!
Ah me miserum! Ah mi homo!
Proh hominum fidem! Proh summe
(Deus

62. ETSI, ETIAMSI, TAMETSI, QUANQUAM; ab initio sententiæ frequentius coherent Indicativo: Sed in medio & fine, tam Subjunctivo, quàm Indicativo.

63. QUAMVIS, LICET, UTUT, frequentius asciscunt Subjunctivum, quàm Indicativum.

64. UT (ob wol) UTINAM, ò SI, UT (ò daß) Subjunctivum asciscunt.

65. SI, NISI, NI, SI QUIDEM; Indicativum vel Subjunctivum asciscunt; prout sententia directa vel obliqua est.

QUOD, QUIA, SIMULAC, POSTQUAM, POSTEA QUAM, DUM (in dem) QUAMPRIMUM; asciscunt Indicativum vel Subjunctivum, prout sententia directa vel obliqua est.

66. QUASI, CEU, TANQUAM, PERINDE, AC SI, cum Verbis junctæ, asciscunt Subjunctivum.

67. DUM, MODÒ, (wann nur / Nur daß) asciscunt Subjunctivum. Dum audiat, Modò audiat — wenn er nur hört / Nur daß er höre.

68. Interjectio sæpe sine Casibus nudè ponitur in oratione.

69. VAE asciscit Dativum.

70. EHEU, Accusativum.

71. HEUS, OHE, Vocativum.

72. O, Nominativum, Accusativum, Vocativum.

73. HEM, HEI, HEU, Dativum, Accusativum, Vocativum.

74. AH, VAH, PROH, Accusativum & Vocativum.

FINIS.

